

ВИКТОР КОЛУПАЕВ
НАВЪН Е ДВАДЕСЕТИЯТ ВЕК

Превод от руски: Мария Раева, 1975

chitanka.info

— Микола! — извика Андрюха. — Виж какво става на двора!

Никой не отговори. Андрюха сърдито започна да се върти върху печката, смъкнал изпокъсаната полушубка, и наведе глава надолу. Тъмнина, нищо не се различаваше. Само тихо, едва доловимо похъркване на пода.

— Микола! — отново извика Андрюха. — Събуди се! Дяволите да те...

— А!... Какво?... — Микола отметна ръка, удари се в брезовия пън, намръщи се, седна направо на пода и разтривайки китката си, измърмори: — Пак тая полушубка...

— Да беше отишъл да видиш какво става на двора, а?

— Няма какво да се гледа, всичко си е ясно.

— Все пак... Може би брезичката е пораснала?

— Пораснала, как не. Седим тук вече трети ден.

— Все пак...

— Добре де, ще ида.

Микола се вдигна от пода, напипа в тъмнината цървулите, намъкна ги на бос крак и както беше по долни гащи, без риза, прекрачи прага. Едва чуто щракна блокировката. За всеки случай да не стане нещо, докато Микола не е в стаята.

Беше вече доста светло. Цялото небе бе покрито с облаци. Ръмеше ситен дъжд. По дърветата почти нямаше листа. Микола поглади тъничката брезичка, която се намираше край полуразрушената къща. Каквато беше, такава си и остана. Нищо не беше се изменило. Подложил ръка под струята вода, стичаща се от дървения улей на покрива, Микола се уми, подложи гърдите и гърба си. Студено, но хубаво. Ободрява.

Андрюха беше слязъл вече от печката и сега се опитваше да намери остатъка от свещта, кремъка и праханта. Микола го завари да се занимава точно с това.

— Съмва се вече. Запази я.

— Е, как е там? — запита Андрюха. Той още се надяваше. Едва-едва, съвсем малко, но се надяваше.

— Заседнали сме. Това е всичко — спокойно отговори Микола.

— Да. Приключение.

— Иди се умий. Храна трябва да търсим.

Докато Андрюха се плискаше навън, Микола се облече, зави партенките, завърза цървулите и седна на пъна.

Андрюха също се облече и запита:

— Ще вземем ли днеска нещо?

Микола поклати глава:

— Да имаше бластър, а с това оръжие... ще пукнем от глад. Зимата приближава.

— С бластъра нямаше вече да сме тук. Трябва да вървим. Няма смисъл да седим.

— Да вървим двамата. Така е по-весело.

— Ами ако тук стане нещо?

— Та нали ще излезем за малко.

Микола взе копието, подхвърли го. Ама че оръжие! Как са живели хората! И Андрюха взе копие — здраво, само за мечки. Но по-добре ще е да не срещат мечка. Намъкнаха старите си износени полушубки и ушанките и излязоха в досадния, противен дъжд.

От схлупената колиба започваше гора, непроходима, недокосвана. Ни пътека, ни просека.

— Накъде ще вървим? — попита Андрюха. — Добре беше да има компас.

— Ха! Компас! — усмихна се Микола. — Компас, видиш ли, може и да има някъде.

— Направо ли да тръгнем?

— Да вървим направо — съгласи се Микола.

От дърветата върху им плиснаха потоци вода. Трудно беше да се върви. А отгоре на това и копията им пречеха. Нямаха понятие как може да се улучи звяр с това оръжие. Но трябваше да се прави нещо.

За половин час изминаха едва петстотин метра. Умориха се, измокриха се и се озоваха на брега на река, на малък склон. Долу, край една лодка, стоеше мужик, оправяше кърпените си мрежи и си мънкаше нещо под носа. На дъното на лодката блестеше риба. Андрюха не се сдържа и запрегльща слюнката си. Много беше гладен. Микола пристъпваше от крак на крак, жвакайки в калта. Мужикът се огледа. Отначало уплашено, след това злобно хвърли поглед към тях, грабна брадвата и се втурна нагоре, крещейки прегракнало:

— Ще ви убия! Антихристи! Ще ви убия!

Андрюха понечи да бяга, но се спря. Мужикът не можеше да се изкатери горе, а може би просто не искаше. Само заплашваше.

— Дай ръка — каза Микола и се наведе.

— Какво искаш? — сърдито попита мужикът.

— Нищо. Живеем тук.

— Никой не живее тук. Само зверове.

— Ето че ние пък живеем. Продай ни рибата — каза Микола, но се сети, че всъщност няма с какво да я купи. — Хайде да направим смяна.

— Защо не си хванете сами?

— Та ние нямаме никаква мрежа.

— Бягате значи.

— Бягаме. По-скоро догонваме. Но не можем да стигнем.

— Та вие нямате и какво да смените. Освен ушанката.

— Съгласен с ушанката. Не може да се изплюска.

— Давай шапката. Стойте тук. Аз ще донеса.

— Вземи моята! — извика Андрюха. Беше му неудобно, че се уплаши отначало. Поне с нещо да заглади вината си. — Дръж. — И той хвърли на мужика своята ушанка.

Мужикът я огледа и, изглежда, остана доволен. Спусна се към реката, събра в ниската като сито кошница рибата, погледна я със съжаление, въздъхна и като се приближи до Микола, я изсипа направо на мократа земя.

— Някой може и да се натъкне на вас — каза сякаш между другото той.

— Кой? — запитва Микола.

— Може стрелците, може някой друг.

— Стрелците? — извика Андрюха и съвсем се окуражи. — Коя година е сега?

Мужикът го погледна, без да разбира.

— Времето, времето кое е?

— Ех, опасно време — въздъхна мужикът. — Вие обаче побързайте.

— Царят ви поне кой е? — извика Андрюха, защото мужикът вече се беше спуснал към лодката и я развързваше.

— А-а — махна той с ръка — Дали е един, дали е друг... — Той блъсна лодката и заплава, гребейки с веслото срещу течението.

— Ето ти и цялата информация — печално въздъхна Андрюха.

— Събирай рибата. Да вървим. Съвсем съмна. Ще почовъркаме пак апаратурата. Все едно, трябва да се измъкваме.

Печката в къщата беше руска. Добре поне, че лесно се палеше. Разпалиха огън, Андрюха започна да чисти рибата. Микола плю по волския мехур, потърка го, след това го измъкна съвсем, но вътре не стана много по-светло.

За кой път вече Микола огледа стаята. Опипа и печката, и пейките, и масата, и пъна.

— Не можем се оправи с това. Всичко е разчетено за абсолютна сигурност. Иди, че разбери къде са акумулаторите, къде са реверините? От какво ли е могъл да блокира вълноводът на времето?

— Цялата работа е в акумулаторите.

— Тогава ни е спукана работата.

— Напротив. Без натоварване ще възстановят малко капацитета, тогава ще отидем сто години напред. — Андрюха явно си даваше кураж.

— А ти разбра ли в кой век сме?

— Някъде между тринадесетия и седемнадесетия...

— Не по-късно от седемнадесетия, щом тук обикалят стрелци.

— Да, далечко сме от нашите.

Те бяха от двехилядната година.

Само преди две седмици заеха местата си край пулта за управление на трансформатора на времето. Това беше съвсем нова машина. Новото се състоеше в това, че във всяко време, в което се окажеха, тя приемаше външен вид, съответстващ на даденото време и място.

Ето, оказаха се в шестнадесетия век и веднага машината им заприлича на колиба. И техните изящни комбинезони се превърнаха в скъсани гащи и стари полушубки. И така трябваше да става при всяко време.

И ето че някаква нелепа случайност ги спря в шестнадесетия век. Да беше станало нещо друго, щеше да е ясно. Ако покривът над тях заприлича на църковен или както са си в колибата, се окажат във фракове и цилиндри. В такъв случай щяха да знаят какво е излязло от

строя. Но ето, че се случи най-непредвиденото — от строя беше излязло нещо от ходовата част. Машината на времето беше спряла. Ни назад, ни напред.

И върви се оправяй сега. Дори само акумулаторите да са гръмнали. Ето ги — няколко обикновени брезови пънчета. Ако щеш, ги цепи, ако щеш, ги тръскай, ако щеш, ги обърни на сто и осемдесет градуса. Не, сега остава само да чакат. А тук няма и нищо за ядене. Добре поне, че взеха рибата.

Андрюха грижливо я чистеше. Микола излезе от къщата, насече с яката брадва дърва, домъкна ги, започна да разпалва печката. Скоро вътре стана топло. Заедно с топлината и настроението им малко се повиши.

Някъде в гората изведнъж гръмна. Отначало не обърнаха внимание. Е гръмнало — гръмнало. Голяма работа. След това грохотът се повтори.

— Гръмотевица ли е, какво ли е? — попита Андрюха.

— Гръмотевица? През есента гръмотевица. Откъде ще се вземе сега гръмотевица? Някой стреля.

— Стреля? С какво може да се стреля тук? Помисли си!

— Вярно бе — усети се Микола. — Щом стрелят, значи са стрелците, няма кой да е.

— Ами ако ни намерят, какво ще правим?

— Ще ядем риба. Спокойно ще си ядем. Гледай да не загори.

— Ще загори, във вода. Даже сол няма. И все пак ако ни намерят? Тогава какво ще стане?

— По инструкцията... трябва да си обираме крушите, ако се предполагат враждебни действия. Особено ако още не са ни забелязали.

— Няма къде да се денем. Добре ще е, ако не ни забележат. Та нали към къщата няма пътека.

— Няма. А ако все пак дойдат, ще започнат да мъдруват защо няма пътека, а има къща.

— Е! Да става, каквото ще. Готова ли е рибата?

Андрюха измъкна от печката огромен тиган и побутна рибата с нож.

— Като че ли е готова...

— Давай тогава да ядем. Коремът ми се скъса от глад.

Когато започнаха да ядат, някъде надалеч се чу вик. Като че ли викаха някого. И веднага се гръмна не чак толкова далеч.

— Виж какво — каза Микола. — Ти тука в случай на нещо подпри вратата с копията. А аз ще отида да видя какво стана.

— Сам? С какво?

— Ще взема нож. Дай ножа.

Както си беше без полушубка, Микола изскочи и изчезна в храстите. От тях във всички страни пръснаха капки вода. Андрюха постави до вратата двете копия, опипа ги. Яки колове!

Микола внимателно се промъкваше напред, пропълзявайки под повалените трупи, криейки се по възможност зад дървета и храсти. Вече целият беше се измокрил, но не обръщаше внимание на това. След десет минути се добра до малък овраг и залегна на ръба му, взирайки се напрегнато в храстите.

— Хора-аа-а-а! — чу той изведнъж.

И в същото време от другия край на оврага се появи мужик. Беше целият в кал, а зад гърба си мъкнеше чувал. Някъде зад него вече се чуваше пукането на клони. Микола се понадигна малко и махна на обрасналия с червеникава четина мужик. Той го видя, измърмори нещо през зъби, свлече се долу направо по мократа, хлъзгава глина и започна да се катери нагоре, хващайки се със свободната ръка за корените на дърветата и малките храсти.

— Тебе ли, а? — попита Микола, сочейки с глава посоката, откъдето вече се носеха ясно различими викове.

— Ами кого — пресипнало отговори мужикът.

— Хвърляй чувала, ще се измъкнеш.

— Виж ти — сопна се той и изпълзя от оврага.

— За какво те гонят?

— Ако ме стигнат, няма да питат. Бегълците тук са много. Хващат ги и на брезата. А самият ти кой си?

Без да отговаря, Микола се втурна в гъсталака, от който току-що се беше измъкнал. След сто метра се обърна и каза:

— Тичай след мен. Тук има къща.

— Къща — зарадва се мужикът. — Един или двама сте?

— Двама. Хвърляй чувала си. Злато ли мъкнеш?

— Може да е по-ценно и от злато — каза мужикът и не го хвърли. Продължи да се влачи с него на четири крака, проклинайки и

обръщайки се често назад.

Двамата се втурнаха кални като дяволи в къщата. Мужикът веднага се мушна под грубо скованата маса и изсипа нещо от чувала.

— А сега — каза той, — сега нека ни стигнат, ако могат.

— Много ли са? — попита Микола.

— Повече от два десетака. Движат се в кръг. Кои пеша, кои на коне.

— А ако се натъкнат на нас? — започна да се тревожи Андрюха.

— Всички ни ще приберат. Ще се бием ли с тях? Та ние сме само трима.

— Уплаши се — засмя се мужикът. — Какво църка като щурец тука при вас?

Андрюха и Микола се вслушаха внимателно.

— Та това е, това! — извика Андрюха. — Започна да работи, милата. Сега ще потеглим. — И изведнъж се сепна. — Къде ще потеглим? Блокировката ще се включи. Докато сме трима, няма да мръдне от мястото си.

Микола тръгна към него, сърдито свъсил вежди.

— Да вземем да го изхвърлим, а? И стрелците няма да се мъчат напразно.

— Не знам. Нямаме време за мислене. Ще пропаднем.

— Затвори вратата! — извика му Микола — Подпри с копието.

— Все едно, ще я подпалят.

— Не изведнъж. Наоколо е влажно.

Микола се приближи до печката и с ожесточение дръпна към себе си отдушника. Така, сега трябваше да се пусне в ход машината.

И изведнъж зад прозореца и в стаята притъмня, започна да им се повдига и всичко стана някак нереално. Макар вътре да не се виждаше нищо, те почувствуваха как всичко наоколо се променя и става друго.

— Движим се — изстена от радост Андрюха. — Отскубнахме се.

— Как така? — удивено произнесе Микола. — А блокировката?

— Блокировката я изключих — се разнесе гласът на мужика. — Още когато тичах към вас. Дистанционно. За да не се бавим тука. Значи малко се поуплашихте?

— Почакай. Кой си? Тъмно е, дявол да го вземе! А гласът ти е познат. Алексей, да не си ти?

— Самият аз.

— Откъде идваш?

— Пускови акумулатори ви донесох, дяволи такива.

— Ей, това се казва работа! — ахна Андрюха.

— Значи все пак сте ни търсили? — попита Микола.

— Търсихме... Ами в института е такава паника! Извикаха спешно всички машини да ви търсят. Едва ви намериха. С обикновени машини пробивахме. Мен ме оставиха тук с тоя чувал, а самите те обратно, никой да не види. Аз знаех приблизително накъде трябва да вървя, но се натъкнах на стрелците. Забелязаха ме... Добре, че Николай ме срещна. Отначало даже не го познах. Що за мутра наднича от храстите, си помислих!

В стаята беше все още тъмно, да ти бръкнат в очите. Може би това вече не беше същата къща.

— Самият ти, Алексей, приличаше съвсем на тукашен. Даже когато те доведох в къщата, пак не се сетих, че си ти.

— Защо толкова дълго ни търсихте? — попита Алексей.

— Защо? Та нали колкото по-далеч си във времето, толкова по-голямо е разсейването на пространството при изхода на машината на времето. И ето че се оказахме на петдесет километра. Тук не можеш да правиш аероснимка а и тя нямаше да ни помогне много. Така щяхте да си седите тука!

— Николай вече искаше да потегли с копието за мечки — с лека ирония забеляза Андрей.

— Че какво? — отговори той. — Щях да отида... Как е Антон Павлович? Как се отнесе началството към всичко това?

— Вече ви казах, че извикаха всички машини. Всички ви търсеха. Началството, разбира се, се поуплаши малко. А Антон Павлович се държа юнашки. „Не вярвам — казва — да не измислят нещо сами“.

— Е, добре — каза Николай. — Сега ще се явим в нашето време, веднага под душа, след това ще се попремятам на глайдера около час, а после ще мога да седна и над отчета.

— Как е Ирина? — попита Андрей.

— Ах, да — сети се Алексей. — Нищо. Изпраца ти поздрави. Вълнува се, естествено. Но тя не знае всичко. Щеше да се тревожи повече. Като пристигнем, ще ѝ разкажеш сам.

— Сигурно ще ѝ разкаже — неопределено каза Николай.

Изведнъж стана по-светло. На масата имаше газена лампа. Познатият вибриращ звук изчезна.

— Що за дяволия! — изруга Николай. — Пак спирка?

— Само това ни липсваше — изплаши се Андрей.

— Дайте светлината насам — помоли Алексей и се пхна под масата.

Николай започна да му свети. Под масата имаше дървена кутия с някакви допотопни акумулатори. Алексей провери съединенията им.

— Нещо е станало с реверините — предположи той. — Трябва да се провери.

— Чакайте, а къде сме сега? — попита Андрей.

Те се огледаха. Всички бяха облечени в доста износени гимнастюрки и обути с ботуши. Край стените бяха наредени нарове. По средата имаше маса. На нея газена лампа, войнишки канчета, лъжици и ножове. На гвоздеите, забити в стената, висяха три шинела. Николай имаше кепе на главата си. Вратата беше подпряна с два автомата.

— Братя — изкрещя Андрей. — Та това е... двадесетият век! Вече е двадесети век!

— Ура! — завикаха всички.

— Двадесети век! Та сега и пеша можем да стигнем до нашите.

Нещо твърдо и тежко блъсна вратата.

— Да отворя ли? — попита Андрей.

— Отвори. Какво да се прави...

Андрей подпря вратата с рамо, отмести встрани автоматите и я отвори. Замириса на влажна пръст. Зад вратата беше тъмно.

— Какво става там, Савчук? — запита нечий глас.

— Излизат полекичка — отговори някой, навярно невидимият Савчук. — Ще се включат в строя. Не съм ги видял още. Тая землянка до вчера я нямаше. Нищо нямаше тук.

— Много приказваш, Савчук.

В землянката влязоха двама души, през отворената врата се забелязваха още няколко фигури.

Първият прекрачи в средата на пръстения под и попита с твърд глас:

— Кой сте вие?

— Стани! — извика вторият, Савчук.

Николай, Андрей и Алексей скочиха и нескопосано се изпгнаха. Макар че имаха форма, видът им съвсем не бе войнишки, а някак си цивилен.

— Кои сте вие? — повтори въпроса си лейтенантът.

— Солнцев, Нефедов, Огородников — отговори Николай.

— Редници — добави Алексей.

— И накъде сте тръгнали? — попита лейтенантът.

— Към своите — отговори Николай. — Към нашето време.

— Към своите? Считайте, че сте при свои. Тук всички са наши.

От тази землянка и на изток.

— Ясно — вметна Андрей. — Двадесетият век все пак...

— Без приказки — тихо каза лейтенантът. — Покажете документите си на Савчук. Той ще ви зачисли на храна. — След това се обърна и излезе от землянката.

Савчук седна на нарове по-близо до светлината, отвори полевата чанта, извади някакви хартии, молив и запита:

— От коя част сте?

Николай и Андрей мълчаха. Алексей мрачно отговори:

— Не се е родила още нашата част.

— Без празни приказки. Номерът на частта? Имате ли документи? — И той чукна по масата с малката си силна длан.

И изведнъж нещо така бухна недалеч от землянката, че ушите им писнаха и от тавана се посипа пръст.

— Утрото не дочакаха гадовете! — извика с някаква необяснима веселост Савчук. — В окопите! Живо!

Викът му съвсем не беше страшен, но в него се чувствуваше известна, макар и мека, властност.

— След мен!... Сега ще тръгнат.

Още няколко пъти удари близо край землянката. Затрака картучница, след това няколко наведнъж.

Савчук спря на вратата, хвърли сив, зъл поглед към тримата уплашени и някак си нерешителни човека и поклати глава:

— Сега ще започнат. — И излезе в просветляващата тъмнина.

— Да вървим — каза Николай, взе автомата и каската.

— Но какво става тук? — запита Андрей.

— Война. Навярно четиридесет и първа. — Николай вече беше скочил в окопа, приведен затича по свързочния ров след едва

различаващия се Савчук. Алексей се спусна след него. Той нямаше автомат. Изобщо нямаше нищо в ръцете си. Андрей се спря за малко. Неизвестно защо, попипа автомата за ремъка и изведнъж напрегнато се вслуша. Шум, едва забележимо трептене. Привичното църкане. Машината отново беше заработила. Той се спусна след приятелите си, крещейки с пресипнал глас:

— Коля! Колка! Спрете! Работи!

Никой не спря. Тогава той, почти без да се навежда, затича, удряйки се с лакти в пръстените стени на окопа.

— Стойте! Стойте, бе!

Той догони Алексей и го сграбчи отзад за гимнастърката.

— Машината работи! По-бързо! Остава още малко. Ще пробием.

Алексей спря за секунда, погледна Андрей, без да го разбира. Недалеч, малко по-долу по склона, падна снаряд. Алексей хвана Андрей за главата и го притисна едва ли не до самата земя. Отгоре се посипа глина, наоколо нещо забарабани. Глухо стържене на гъсеници се чу някъде отдолу, в падинката. На пет метра от тях един войник викаше нещо, но не можеше да се разбере нищо.

— Ти какво? — извика Алексей, плюейки пръст.

— Машината работи! Ще успеем. Къде е Колка?

Алексей не отговори, затича напред. Андрей след него.

— Колка! Колка! — извикваше той от време на време.

— Тук съм — чу гласа му изведнъж до себе си. Андрей спря и забеляза Колка. Той лежеше зад малък бруствер, залепнал за земята, и даваше кратки редове. Андрей допълзя до него.

— Колка, машината работи... Отиваме ли... или как? — Той вече разбра, че Николай няма да се махне оттук.

— Ще успеем — отговори той. — Да ги отблъснем и тогава... ще видим.

— Добре — въздъхна Андрей. — Само че с нея пак ще стане нещо. Ще заседнем тук.

— Недей скимтя — помоли го Николай.

От другата страна към него припълзя Алексей и каза:

— Аз нямам даже пушка.

Наблизо отново се пръсна снаряд. Изгърмя и за секунда ги оглуши. Замлъкна тракащата край тях картечница.

— Към картечницата! — извика дрезгаво някой. Вероятно Савчук.

— Ест — обади се Николай. — Пълзи към картечницата! Можеш ли?

— Какво?

— Да си служиш с картечница.

— Не.

— А, дявол да го вземе... Дръж автомата. Ето ти резервни дискове. Не ги пилей напразно. — Николай запълзя надясно.

„Та и той не умее“ — помисли Алексей, но картечницата отдясно скоро затрака.

Съмваше. И долу, в подножието на хълма, вече ясно можеха да се различат човешки фигури. Те се изкачваха и на разпокъсани групи тичаха нагоре, стреляха в движение, падаха и ставаха. Някои оставаха да лежат неподвижно. И когато тази вълна щеше да залее вече окопите, нещо в нея се пречупи. Тя отстъпи назад. Тогава започнаха да се пръскат снаряди. Андрей и Алексей вече свикнаха малко и когато започваше вършитбата със снаряди и мини, скачаха на дъното на окопа, притискаха се към земята по-близо до предната страна. Само веднъж Андрей измърмори:

— Да попадне един такъв в землянката... и край.

Алексей не му отговори нищо.

Настъпи кратко затишие. И слънцето вече започна да припича. Бяха жадни. По окопа притича Савчук — без чанта, кален. Автоматът го блъскаше по гърба. Той викаше нещо тичешком и всички го разбираха. Някой мъкнеше сандъци с патрони и суха храна.

И особена мъка започна да стяга гърлото.

Оттеглят се! Оттеглят се! Кой се оттегля? Отстъпление.

— Ние ще прикриваме! — извика Савчук, отново притичвайки покрай тях. — Ех, да имаше още петдесетина души.

Към обед те бяха вече по-малко от петдесет. Вечерта — десет. А след това останаха четирима: Савчук, Алексей и още двама. Алексей вече се беше научил да стреля с картечница.

— Ето какво, момчета — каза Савчук. — Заповед за отстъпление няма да има. Заповедта няма да може да дойде до нас.

На пет километра зад тях имаше река. Зад реката — град. В града приключваше евакуацията. Някой трябваше да задържи врага на всяка

цена.

До машината на времето, до землянката, падна снаряд и изкърти вратата. Но машината все още едва забележимо потрепваше. Работеха двигателите й... или просто земята трепереше от пръскащите се снаряди.

А след това настъпи тишина. Нямаше дори по кого да стрелят със снаряди...

Така трите момчета не стигнаха до своето време. А бяха само на двадесет години... И мнозина не стигнаха. В полята останаха пръснати на хиляди километра землянки, подобни на онази машина на времето. И между тях вече не може да се познае коя е тя. А землянката си стои почти цяла и невредима, само вратата ѝ е изкъртена. Влез, изключи блокировката и потегли към бъдещето!

Публикувано в алманах „Спектър’75“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.